41
Staatsdeelnemingen

Staatsdeelnemingen

Aan de orde is het **tweeminutendebat Staatsdeelnemingen (CD d.d. 18/06)**.

De **voorzitter**:
Ik ga door met het tweeminutendebat Staatsdeelnemingen. Ik vraag het lid Kostić naar voren te komen om namens de Partij voor de Dieren het woord tot ons te richten. Ondertussen heet ik staatssecretaris Eerenberg en de minister van Financiën van harte welkom. Gaat uw gang.

Kamerlid **Kostić** (PvdD):
Voorzitter. Staatsdeelnemingen zijn bedrijven waarin de Staat een belangrijke aandeelhouder is om zogenaamde publieke belangen te beschermen. Dat klinkt natuurlijk goed, maar de Raad voor de leefomgeving waarschuwde al dat de overheid onvoldoende aandacht heeft voor de langetermijnopgave van staatsdeelnemingen. Wat doen we ermee en wat willen we er op lange termijn mee bereiken? Het begrip "publiek belang" wordt te vaag en te nauw gedefinieerd. Er wordt heel veel gefocust op de financiële belangen van de bedrijven in plaats van op een breed publiek belang, zoals gezondheid. Daarom heb ik de volgende moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) adviseert om bij staatsdeelnemingen onder andere leefomgeving en volksgezondheid centraal te stellen;

verzoekt de regering om in het deelnemingenbeleid de definitie van "publiek belang" op te nemen waarin brede welvaart en de gezondheid van de mens, waaronder werknemers, wordt meegenomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Kostić.

Zij krijgt nr. 480 (28165).

Kamerlid **Kostić** (PvdD):
Dit is eigenlijk een opvolging van het advies van de Rli.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de Staat als aandeelhouder van de FMO medeverantwoordelijk is voor het waarborgen van mensenrechten en milieunormen bij buitenlandse projecten;

constaterende dat er naar aanleiding van het Agua Zarca-project in Honduras nog steeds behoefte is aan volledige openheid van zaken;

verzoekt de regering zich er als aandeelhouder voor in te zetten dat alle relevante FMO-documenten en informatie toegankelijk worden gemaakt voor nabestaanden en benadeelden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Kostić.

Zij krijgt nr. 481 (28165).

Kamerlid **Kostić** (PvdD):
Volgens mij is dit laatste een voorbeeld van hoe je je als aandeelhouder verantwoordelijk kunt opstellen en het publieke belang kunt dienen.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Dan gaan wij door met de heer Ceulemans namens de fractie van JA21.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Voorzitter. Ik vervang collega Michiel Hoogeveen bij dit tweeminutendebat en namens hem dien ik de volgende twee moties in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het kabinet een nadere verkenning uitvoert naar een mogelijke privatisering van de Nederlandse Loterij;

overwegende dat hiervoor wetgeving bij zowel Financiën als Justitie en Veiligheid nodig is en volgtijdelijke behandeling tot vertraging kan leiden;

verzoekt de regering deze trajecten gelijktijdig uit te voeren zodat onnodige vertraging wordt voorkomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Ceulemans en Hoogeveen.

Zij krijgt nr. 482 (28165).

De heer **Ceulemans** (JA21):
De tweede motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Nederlandse defensiebedrijven voor investeringen in productiecapaciteit, personeel en innovatie afhankelijk zijn van voldoende voorspelbaarheid over toekomstige opdrachten;

overwegende dat kritieke Nederlandse defensiecapaciteit waar mogelijk moet worden geborgd via langjarige opdrachten en concrete bestellingen, en dat staatsaandeelhouderschap pas aan de orde moet komen wanneer minder vergaande maatregelen zijn genomen;

verzoekt de regering het borgen van kritieke Nederlandse defensiecapaciteit primair vorm te geven via langjarige opdrachten en concrete bestellingen en staatsaandeelhouderschap pas als laatste redmiddel in te zetten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Ceulemans, Hoogeveen en Nanninga.

Zij krijgt nr. 483 (28165).

De heer **Ceulemans** (JA21):
Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Ceulemans.

Dan geef ik graag het woord aan de heer Grinwis, dacht ik, maar die zie ik niet aanwezig. Dan namens de fractie van de VVD de heer Van der Maas.

De heer **Van der Maas** (VVD):
Hartelijk dank, voorzitter. Het is jammer dat de heer Grinwis er niet is. Ik heb meer een vraag dan een motie. Die gaat over de inzet van de minister bij strategische plannen en doelen. Tijdens het commissiedebat vroeg ik de minister om zijn visie op de nieuwe strategische plannen en doelstellingen van een paar deelnemingen, waaronder Invest-NL. Het antwoord was, even in mijn bewoordingen, dat het niet tot de rol van de minister als aandeelhouder behoort om zich daarmee tot in detail te bemoeien, omdat het gaat om beleid dat de verantwoordelijkheid is van een ander ministerie, het beleidsministerie. Dat kan ik tot op zekere hoogte volgen, maar toch kunnen strategische plannen de financiële continuïteit en aandeelhouderswaarde van een deelneming raken. Vanuit dat oogpunt kan ik mij toch voorstellen dat een aandeelhouder zich ervan wil verzekeren dat de nieuwe strategische plannen en doelen financieel integer zijn. Het lijkt me dan dus ook dat de minister daar wel een wat gedetailleerdere toets op zou moeten doen. Mijn vraag aan de minister is: kan hij een kort exposé geven over hoe hij zijn rol ziet bij het toetsen van strategische plannen vanuit het perspectief van de financiële continuïteit van de deelneming?

Dat is het, voorzitter. Dank u.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Van der Maas. Dan geef ik graag het woord aan de heer Bushoff, die spreekt namens de fractie van PRO. Gaat uw gang.

De heer **Bushoff** (PRO):
Dank u wel, voorzitter. Ik heb twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de randvoorwaarden voor de op te richten nationale investeringsinstelling nog dienen te worden vastgesteld;

overwegende dat een investeringsinstelling die zich kan richten op projecten waarvan de rendementseisen nog niet marktconform zijn juist een aanvulling kan zijn op het Nederlandse investeringslandschap;

verzoekt de regering om de nationale investeringsinstelling ook het mandaat te geven om zich te richten op projecten waarvan het rendement onzeker is maar waarvan redelijkerwijs te verwachten valt dat het risico er mee in verhouding staat en ze de Nederlandse economie ten goede komen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Bushoff.

Zij krijgt nr. 484 (28165).

De heer **Bushoff** (PRO):
Voorzitter. Mijn volgende motie gaat ook over een punt dat meermaals aan bod kwam in het commissiedebat. Ik dacht te horen dat ook de Partij voor de Dieren een enigszins vergelijkbare motie had, namelijk een motie die gaat over het rapport van de Raad voor de leefomgeving, waarin er inderdaad toe opgeroepen werd om niet alleen het financiële belang, maar ook het publieke belang stevig te verankeren wanneer het gaat om staatsdeelnemingenbeleid. Daarom heb ik de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Raad voor de leefomgeving in zijn advies over staatsdeelnemingen aangeeft dat er onvoldoende aandacht is voor langetermijnopgaven;

overwegende dat de kabinetsreactie meer ambitie kan tonen op het terrein van publieke belangen als maatschappelijke waarde, innovatie en economische weerbaarheid;

verzoekt de regering om deze publieke belangen sterker in haar staatsdeelnemingenbeleid te verankeren, en hierover aan de Kamer te rapporteren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Bushoff.

Zij krijgt nr. 485 (28165).

De heer **Bushoff** (PRO):
Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Bushoff. Tot slot is het woord aan de heer Schoonis, die spreekt namens de fractie van D66. Ook u heeft twee minuten.

De heer **Schoonis** (D66):
Dank, voorzitter. Vandaag heb ik geen moties, maar ik wil wel graag even een belangrijk thema opnieuw benoemen: de mogelijkheden voor een rentmeestervennootschap voor ASN Bank. ASN Bank, wat vroeger de Volksbank was, is in handen van de Staat. Het is een bank met een maatschappelijke doelstelling: bijdragen aan een duurzame wereld, door het aangaan van groene leningen en het stimuleren van duurzaam beleggen. De hitte en droogte van afgelopen zomer in Europa heeft opnieuw en op pijnlijke manier laten zien hoe belangrijk dat is. De privatisering staat op de planning. Dat vind ik geen gekke keuze, want een commerciële bank is geen publiek goed. Wel vind ik het problematisch dat de huidige waarde van ASN Bank verloren zou kunnen gaan bij mogelijke verkoop. Daarom heb ik dus één vraag aan de minister: is de minister bereid om NLFI te verzoeken om in een volgende voortgangsrapportage expliciet uiteen te zetten in hoeverre een rentmeestervennootschap een realistisch toekomstscenario voor ASN Bank zou kunnen zijn? Zo nee, waarom niet?

Dank u.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Schoonis. Ik heb begrepen dat de minister en de staatssecretaris vijf minuten nodig hebben voor de beantwoording en de appreciatie van de moties. Ik schors de vergadering dus voor vijf minuten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het tweeminutendebat Staatsdeelnemingen. Ik wil graag het woord geven aan de minister der Financiën, de heer Heinen.

Minister **Heinen**:
Dank u wel. Ik zou willen zeggen: beste Hyvesvrienden.

De **voorzitter**:
Zit u er al op, meneer Heinen?

Minister **Heinen**:
Ik heb er ooit op gezeten. Maar het schijnt weer …

De **voorzitter**:
U kan weer terugkeren, begreep ik.

Minister **Heinen**:
We moeten even ons wachtwoord weer opzoeken en dan kunnen we gaan krabbelen met elkaar.

Even kijken. Er ligt nog een aantal vragen. Laat ik met de laatste beginnen, dan ga ik daarna naar de moties. Er is een vraag van de heer Schoonis over de ASN Bank. Ben ik bereid om NLFI te verzoeken om in de volgende voortgangsrapportage uiteen te zetten of het rentmeester… — wat was het? — het rentmeestervénnootschap een realistisch toekomstscenario is? Mijn voorganger heeft in juli 2021 een rapport gestuurd met daarin alle toekomstopties. Het gaat dan over de governance, dus niet over het verkoopproces, van ASN. NLFI adviseert in dit stadium nog geen keuzes te maken over de governance, maar heeft wel een aantal opties in beeld gebracht. Ik deel deze conclusie. Als de heer Schoonis het wil, kan ik dat rapport naar de Kamer sturen. Volgens mij heb ik dat bij het commissiedebat ook al toegezegd, maar nog niet gedaan. Dus wederom, ik kan dat rapport naar de Kamer sturen. Ik hoop daarmee de heer Schoonis ook te bedienen in zijn informatieverzoek.

Is dat uitlokking?

De **voorzitter**:
Meneer Grinwis wil graag wat toelichten over het informatieverzoek, denk ik.

Minister **Heinen**:
Schoonis.

De **voorzitter**:
O, sorry; meneer Schoonis. Meneer Grinwis is niet aanwezig, dus misschien verbeeldde ik mij hem. Meneer Schoonis.

De heer **Schoonis** (D66):
Ik wil ook wel krabbelen, maar dat gaat nog even niet, dus moet ik het op deze manier doen. De vraag is echt om het bij de volgende voortgangsrapportage mee te nemen en om niet een oude toe te sturen, maar het bij een nieuwe voortgangsrapportage erbij te zetten. Dat is echt iets anders dan het doorsturen.

Minister **Heinen**:
Ik kan 'm altijd wederom sturen, maar we gaan geen nieuw onderzoek doen, want het onderzoek is al gedaan. Ik ga ook een beetje aan een efficiënte overheid werken.

De **voorzitter**:
Heel kort, meneer Schoonis.

De heer **Schoonis** (D66):
Nou ja, dat was in ieder geval niet de vraag. U gaat het dus niet doen, blijkbaar.

Minister **Heinen**:
Nee.

De heer **Schoonis** (D66):
Nou, dan krijgt u geen krabbel.

Minister **Heinen**:
Laten we het als volgt doen. Er is een informatieverzoek. Daar is best wel veel uitgezet, maar de heer Schoonis geeft hier eigenlijk aan dat dat hem onvoldoende bedient. Laten we dan na het debat nog in contact treden met de heer Schoonis, dan kijken we even hoe we dit kunnen oplossen. Ik wil het namelijk wel graag doen en het niet zo bot ontvrienden. We moeten toch even met elkaar door.

Dan is er ook nog een vraag van de heer Van der Maas, over het deelnemingenbeleid. Hij had deze vraag ook in het commissiedebat al aan mij gesteld. Ik had die toen overgeslagen, dus het is goed dat hij deze vraag hier weer naar voren brengt. De vraag is hoe ik borg dat strategische plannen de financiële continuïteit ondersteunen en hoe ik mijn rol als minister van Financiën daarin zie. Ik word door ondernemingen natuurlijk geconsulteerd op de strategie. Dit consultatierecht vul ik als aandeelhouder actief in. Ik toets dit ook aan de financiering van de strategie. De strategie moet ook met de beschikbare middelen worden behaald. Ik stuur eigenlijk op drie hoofdlijnen — dit staat ook in de nota over het deelnemingenbeleid — namelijk de borging van het publieke belang, de financiële continuïteit en goed ondernemingsbestuur.

Dan specifiek over Invest-NL, want volgens mij is dat de context van deze vraag. In 2025 is de strategie van Invest-NL herijkt. Ik stuur vanuit mijn rol als aandeelhouder ook hier op een positief rendement dat de waarde van de onderneming in stand houdt.

De **voorzitter**:
Dat leidt tot een vraag of een interruptie van de heer Van der Maas namens de VVD.

De heer **Van der Maas** (VVD):
Een heel korte vraag. Wat was dan de conclusie van die exercitie?

De **voorzitter**:
De minister. Wat was de conclusie?

Minister **Heinen**:
Er wordt nu gevraagd naar de herijking uit 2025 van de strategie. Die heb ik hier natuurlijk niet paraat. Er zijn ook schriftelijke overleggen. Of geeft u mij dan de gelegenheid om dat rapport er weer bij te pakken.

Voorzitter. Dan wil ik naar de appreciatie van de moties gaan. De motie-Kostić op stuk nr. 480 wil ik, met welbevinden van de Kamer, meenemen in de evaluatie van het deelnemingenbeleid. Het is al aangekondigd. Dan kunnen we in '27, dus komend jaar, de Kamer daar nader over informeren. Als ik de motie zo kan appreciëren, geef ik haar oordeel Kamer. We nemen het erin mee, dan kunt u daarna aangeven of we voldoende uitvoering hebben gegeven aan de motie.

Voorzitter. Dan heb ik de motie op stuk nr. 481, ook van het lid Kostić. Ik zou het lid Kostić willen vragen die aan te houden. Dit loopt namelijk echt via mijn collega, de minister van BHOS. Daar hebben we het in het commissiedebat ook over gehad. Ik wil dit met hem kunnen bespreken. Als het lid Kostić 'm toch nu in stemming wil brengen, zou ik 'm nu formeel moeten ontraden, omdat ik niet weet waar hij staat op dit punt. Hij is echt de beleidsverantwoordelijke hierop. Ik snap het verzoek, maar ik kan nu niks toezeggen. Ik wil dus vragen of u 'm aan kunt houden. Dat geeft ons de gelegenheid om daar overleg over te hebben.

De **voorzitter**:
Lid Kostić, wilt u 'm aanhouden?

Kamerlid **Kostić** (PvdD):
Dat lijkt me een heel goed voorstel. Kunnen we dan misschien voor volgende week dinsdag een antwoord krijgen op de vraag wat de appreciatie van de beide bewindspersonen wordt, zodat we 'm eventueel dan in stemming kunnen brengen?

Minister **Heinen**:
Ja. Dan krijgt u een appreciatie, ook met het waarom. Dan kunt u 'm alsnog in stemming brengen.

De **voorzitter**:
De appreciatie op de motie op stuk nr. 481 van het lid Kostić volgt nog.

Minister **Heinen**:
Die volgt nog. Ik ga ervan uit dat die is aangehouden. Ik geleid het door naar mijn collega.

De **voorzitter**:
Op verzoek van Kamerlid Kostić stel ik voor de motie (28165, nr. 481) aan te houden.

Daartoe wordt besloten.

Minister **Heinen**:
De motie op stuk nr. 482 zal de staatssecretaris doen; we zijn hier met z'n tweeën.

De motie op stuk nr. 483 kan ik oordeel Kamer geven.

Dat geldt ook voor de motie op stuk nr. 484 over de nationale investeringsinstelling. Ik zeg erbij dat we natuurlijk kijken naar een instelling die een positief rendement haalt, maar dat we dat wel doen op concernniveau. Er zijn natuurlijk altijd projecten waarop een risico gelopen wordt en waar misschien geen direct rendement aan vastzit. Maar we kijken eigenlijk of we op organisatieniveau dat positieve rendement kunnen behalen. De heer Bushoff heeft gelijk: het kan natuurlijk zijn dat er een project is dat wat minder heeft. Laten we echter niet op projectniveau sturen. Laat ik het zo zeggen: we gaan nog uitgebreid met uw Kamer in debat over de NII. We zijn ook dicht bij het punt waarop ik nadere informatie naar uw Kamer kan opsturen. Ik kan deze motie oordeel Kamer geven.

Ik kan ook de motie op stuk nr. 485 oordeel Kamer geven, in lijn met de motie van het lid Kostić.

Dan zal de staatssecretaris nog de laatste motie appreciëren.

De **voorzitter**:
Dank u wel, minister. Ik ben benieuwd hoeveel dansende bananen deze appreciaties u hebben opgeleverd. Dan geef ik graag het woord aan de staatssecretaris, de heer Eerenberg.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Voorzitter, dank u wel. Ik probeer nog een grap over Jan Paparazzi te maken voor de Hyvesvrienden, maar dat lukt me tamelijk slecht. Ik houd het daarom toch maar bij de appreciatie van de motie op stuk nr. 482. In beginsel ben ik daar positief over. Ik moet wel heel eerlijk zijn: bij Justitie werken een paar uitstekende mensen aan dit dossier, maar het is daar echt heel hard werken. Als ik de motie dus zo mag lezen dat we vooral samen gelijk optrekken in dit traject, zonder dat andere prioriteiten daardoor in het gedrang komen — daar zitten ook prioriteiten van uw Kamer tussen — dan geef ik 'm oordeel Kamer. Maar we hebben echt met een beetje compassie te spreken over de harde werkers bij Justitie.

De **voorzitter**:
Ik zie dat dat wordt begrepen en dat het duimpje omhooggaat. Met deze lezing krijgt de motie dus oordeel Kamer.

Daarmee zijn we aan het eind gekomen van het tweeminutendebat over staatsdeelnemingen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
Ik schors kort voor we aanvangen met het volgende tweeminutendebat: Monitoring van de effecten van de aanpak van belastingontwijking.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.